

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Навчально-науковий інститут біології, хімії та біоресурсів
Кафедра ботаніки та природоохоронної діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

директор навчально-наукового інституту
біології, хімії та біоресурсів

_____ **Руслан БЕСПАЛКО**

“ _____ ” _____ **20** ____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ОК2. Основи наукових досліджень та історія науки
(назва навчальної дисципліни)
обов'язкова
(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма **«Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)»**
(назва програми)

Спеціальність **014.05 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)»**
(вказати: код, назва)

Галузь знань _____ **01 – Освіта/Педагогіка**
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший бакалаврський**
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Навчально-науковий інститут біології, хімії та біоресурсів
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**
(вказати: на якій мові викладається навчальна дисципліна)

Чернівці 20 ____ рік

Робоча програма навчальної дисципліни «*Основи наукових досліджень та історія науки*» складена відповідно до освітньо-професійної програми
Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
(назва освітньо-професійної програми, дата останнього затвердження)

Розробник(и): Решетюк Олеся Володимирівна, доцент кафедри ботаніки та природоохоронної діяльності, к.б.н.
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни: Решетюк О.В., доцент кафедри ботаніки та природоохоронної діяльності, к.б.н.
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОП _____ **Світлана ЛІТВІНЕНКО**
(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри ботаніки та природоохоронної діяльності

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ року

Завідувач кафедри _____ **Ілля ЧОРНЕЙ**
(підпис)

Схвалено методичною радою навчально-наукового інституту біології, хімії та біоресурсів

Протокол № ____ від « ____ » _____ 202__ року

Голова методичної ради _____ **Галина МОСКАЛИК**
(підпис)

Мета навчальної дисципліни: опанування знаннями та вміннями щодо застосування закономірностей наукового пізнання, логічних законів та форм, надання студентам необхідного обсягу знань у галузі наукових досліджень, підготовка їх до самостійного виконання наукової роботи, ознайомлення з формами звітів, методикою підготовки повідомлень, доповідей, наукових статей, дипломних робіт; формування у студентів спеціальних знань, умінь і навичок, необхідних для цілеспрямованої науково-дослідницької діяльності.

Завдання дисципліни: висвітлення теоретичних основ, питань методики, технології та організації науково-дослідної діяльності, тобто формування теоретичного і практичного підґрунтя для ефективного, кваліфікованого проведення наукових досліджень студентами-освітянами як у процесі навчання у ВУЗі, так і в подальшій їх практичній діяльності.

Пререквізити: Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів професійної етики вищої школи та наявність достатнього освітнього рівня для засвоєння питань програми дисципліни. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при виконанні наукового дослідження та підготовки кваліфікаційної роботи студента до захисту.

Результати навчання :

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України. Вивчення навчальної дисципліни сприятиме формуванню загальних та фахових компетентностей.

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання в галузі середньої освіти (за предметною спеціалізацією «Біологія та здоров'я людини»), що передбачає застосування концептуальних методів біології, психології, наук про освіту та про здоров'я і характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу та створення здоров'язбережувального освітнього середовища на рівні базової середньої освіти.

ЗК03. Здатність застосовувати загальні наукові знання в обсязі, достатньому для формування природно-наукового світогляду та здорового способу життя і їх використання у практичних ситуаціях. ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел в галузі біології, здоров'я людини, педагогіки, психології та методики викладання. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, проводити дослідження на відповідному рівні у галузі біологічних наук і на межі предметних галузей. ЗК08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, здатність генерувати нові ідеї.

ФК02. Здатність застосовувати знання та вміння з математики, фізики, хімії та інших суміжних наук для вирішення конкретних біологічних завдань з дотриманням правил біобезпеки, біозахисту та охорони здоров'я. ФК13. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах, здійснювати безпечні біологічні дослідження, інтерпретувати результати досліджень, розкривати сутність біологічних явищ, процесів і технологій, розв'язувати біологічні задачі.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення наступних програмних результатів навчання:

ПР02. Знає та розуміє основи біологічної та здоров'язбережувальної наук на рівні, необхідному для роботи у закладах загальної середньої освіти, оперує сучасною термінологією, науковими поняттями, законами, концепціями, вченнями і теоріями. ПР08. Уміє застосовувати знання сучасних теоретичних основ біології для пояснення будови й функціональних особливостей організмів на різних рівнях організації живого, їхню взаємодію, взаємозв'язки, походження, класифікацію, значення, використання та поширення. ПР09. Володіє різними методами камеральних та польових досліджень, виконує експериментальні польові та лабораторні дослідження, опрацьовує отримані результати математичними методами, інтерпретує результати досліджень, дотримується правил академічної доброчесності, володіє різними методами розв'язування задач з біології. ПР10. Застосовує сучасні інформаційні технології, програмні засобів та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення професійної діяльності з метою планування, виконання досліджень та аналізу даних з подальшою презентацією результатів експериментальних досліджень в галузі біології та здоров'я людини. ПР11. Володіє практичними методами навчання біології та основ здоров'я, вміє ставити коректні питання, використовує стандартне обладнання, планує та проводить експерименти, збирає та аналізує дані, здійснює ретельний аналіз помилок та критичне оцінювання отриманих результатів. ПР17. Володіє навичками працювати самостійно або в команді, вміє отримати результат в рамках обмеженого часу з урахуванням професійної сумлінності та унеможливлення плагіату. Володіє іноземною мовою, включаючи спеціальну термінологію, для пошуку інформації. ПР18. Здатний вчитися упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції. Володіє прийомами самоосвіти і самовдосконалення. Уміє проектувати траєкторію професійного росту й особистого розвитку, застосовуючи набуті знання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати: методологію і методики підготовки і проведення наукових досліджень, володіти понятійним апаратом, методикою виконання та оформлення науково-дослідної роботи.

вміти: спланувати і провести дослід, експеримент; відбирати та аналізувати необхідну інформацію, формулювати мету, завдання та гіпотезу, планувати та проводити експеримент, порівнювати його результати з теоретичними обґрунтуваннями проблеми; формулювати висновки наукового дослідження; складати звіти, доповіді та статті за результатами досліджень; представити доповідь про результати своєї науково-дослідницької роботи на конференціях, конкурсах, при захисті дипломної роботи.

Також вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти *соціальних навичок (soft skills)*: комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проектів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

**Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація**

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання		
Денна												екзамен
Заочна												

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		лекц.	практ./семін.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	практ./семін.	лаб.	інд.	с.р.		
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Процес наукового дослідження													
Тема 1. Наука як система знань														
Тема 2. Поняття про науку, науково-дослідницьку діяльність. Роль науки в розвитку суспільства														
Тема 3. Історія освіти														
Тема 4. Основні поняття, зміст та структура наукового дослідження. Рівні, методи та етапи наукових досліджень														
Тема 5. Організація науково-дослідної роботи. Науково-дослідна робота студентів														
Тема 6. Вибір напрямку наукового дослідження, етапи його проведення														
Разом за ЗМ1														
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Основи наукової роботи студентів													

Тема 7. Методика підготовки і оформлення кваліфікаційних робіт													
Тема 8. Техніка освітніх досліджень													
Тема 9. Інформаційне забезпечення наукової роботи													
Тема 10. Академічна доброчесність при виконанні НДР. Плагіат: поняття, види, запобігання													
Тема 11. Основні принципи статистичної обробки результатів експериментальних досліджень. Правила систематизації та оформлення результатів досліджень													
Тема 12. Оформлення наукової роботи і передача інформації. Захист роботи													
Разом за ЗМ 2													
Усього годин													

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1	Наука як система знань. Поняття про науку, науково-дослідницьку діяльність. Роль науки в розвитку суспільства. Історія освіти.
2	Основні поняття, зміст та структура наукового дослідження. Рівні, методи та етапи наукових досліджень
3	Організація науково-дослідної роботи. Науково-дослідна робота студентів. Вибір напрямку наукового дослідження, етапи його проведення
4	Методика підготовки і оформлення кваліфікаційних робіт. Техніка освітніх досліджень
5	Інформаційне забезпечення наукової роботи. Академічна доброчесність при виконанні НДР. Плагіат: поняття, види, запобігання
6	Основні принципи статистичної обробки результатів експериментальних досліджень. Правила систематизації та оформлення результатів досліджень
7	Оформлення наукової роботи і передача інформації. Захист роботи

Тематика семінарських занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1	Відомі педагоги України (світу) та їх розробки
2	Рівні і методи наукових досліджень. Організація науково-дослідної роботи студентів. Наукові методи і методики досліджень.
3	Структура і зміст наукової роботи, технічне оформлення кваліфікаційної наукової роботи. Вимоги та правила оформлення науково-дослідної роботи. Правила систематизації та оформлення результатів досліджень. Розробка календарного плану виконання випускної науково-кваліфікаційної роботи.
4	Інформаційне забезпечення наукової роботи. Оформлення використаних літературних джерел. Академічна доброчесність. Плагиат: поняття, види, запобігання. Наукові публікації, основні вимоги до їх оформлення
5	Організація та проведення наукового дослідження. Перспективні напрямки наукових досліджень в біології (їх аналіз) для позакласної роботи із школярами.
6	Організація та проведення наукового дослідження. Перспективні напрямки виконання наукового педагогічного дослідження (їх аналіз) для студентів спеціальності «Біологія та здоров'я людини»
7	Підготовка до оприлюднення матеріалів роботи. Підготовка до захисту та захист наукової роботи
8	Складання наукової доповіді, наукової статті

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ)

1. Виберіть довільну проблемну тематику освітнього (педагогічного, предметного) спрямування, підберіть до неї літературні джерела, опрацюйте їх та оформіть «ПРОЕКТ», відповідно до рекомендацій зазначених на сайті Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1245>). Важливо, щоб структура виконаної роботи відповідала ПРИКЛАДУ (Оформлення ІНДЗ (реферату)), використовуйте ілюстративний матеріал (рис., таблиці) для систематизації матеріалів роботи, оформіть список використаних літературних джерел.

2. Напишіть обґрунтування та пояснення вибору теми дослідження до виконаної наукової роботи (за схемою):

- обґрунтування теми, її актуальності та завдань дослідження;
- об'єкт, предмет, методи та методики дослідження;
- етапи проведення НДР (програма досліджень);
- пояснення необхідності вибору ілюстративного матеріалу (який вибраний елемент представлення даних роботи і чому саме він);
- обробка результатів експериментальних досліджень (статистична обробка);
- оформлення результатів НДР;
- апробація та оприлюднення наукових досліджень...

№	Тематика наукового дослідження
1	Методика організації позашкільної роботи з біології/основ здоров'я.
2	Методика формування екологічних знань в процесі вивчення біології/основ здоров'я.
3	Методика формування пізнавального інтересу учнів в процесі вивчення біології (вивчення місцевої флори/фауни).
4	Форми та методи самостійної роботи учнів при вивченні біології/основ здоров'я.
5	Організація науково-дослідної роботи з біології учнів старших класів.
6	Вдосконалення форм і методів екологічного виховання учнів в процесі вивчення біології.
7	Вивчення біології в школі за допомогою програмованого навчання.
8	Використання ігрових моментів на уроках біології/основ здоров'я (методика проведення дидактичних ігор на уроках біології/основ здоров'я).
	....

* пропоновані теми для опрацювання деталізовано на сайті Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1245>).

Завдання для самостійної роботи студентів

Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.
Наука як система знань. Поняття про науку, науково-дослідницьку діяльність. Роль науки в розвитку суспільства. Історія освіти.	Історія освіти як науки. Періоди розвитку. Відомі освітяни України (світу) та їх розробки	
Основні поняття, зміст та структура наукового дослідження. Рівні, методи та етапи наукових досліджень	Поняття про емпіричні та теоретичні рівні наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень. Теоретичні, експериментальні дослідження. Фундаментальні і прикладні дослідження. Організація науково-дослідної роботи студентів.	5
Організація науково-дослідної роботи. Науково-дослідна робота студентів. Вибір напрямку наукового дослідження, етапи його проведення	Обґрунтування теми, розробка її змісту, проведення наукового дослідження, апробація результатів дослідження у практиці діяльності підприємств-об'єктів дослідження. Послідовність наукового дослідження. Розробка календарного плану виконання випускної науково-кваліфікаційної роботи	5
Методика підготовки і оформлення кваліфікаційних робіт.	Докази гіпотези, висновки та рекомендації, науковий експеримент, коригування попередніх пропозицій, літературний огляд дослідження. Викладення висновків та рекомендацій у формі реферату, наукової статті, тез доповіді, звіту про виконану науково-дослідну роботу	5
Інформаційне забезпечення наукової роботи. Академічна доброчесність при	Реферування літератури. Основні вимоги до оформлення наукових публікацій. Приклади оформлення використаних літературних джерел. Текстові запозичення, оформлення посилань і цитувань в освітніх та наукових роботах .	5

виконанні НДР. Плагіат: поняття, види, запобігання	Плагіат у науці, його прояви та небезпеки. Академічна культура й етика у вищій освіті.	
Техніка освітніх досліджень	Основні методи біологічних досліджень, якими користуються студенти при виконанні дослідної роботи за вибраною тематикою	10
Оформлення наукової роботи і передача інформації. Захист роботи	Загальні вказівки до оформлення кваліфікаційних студентських робіт. Вимоги та правила оформлення науково-дослідної роботи. Систематизація результатів дослідження. Методика підготовки і оформлення кваліфікаційних робіт.	5
Оформлення наукової роботи і передача інформації. Захист роботи	Підготовка до захисту наукової роботи.	10
Оформлення наукової роботи і передача інформації. Захист роботи	Складання наукової доповіді, наукової статті	10

Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні: пояснювально-ілюстративний (лекція, розповідь-пояснення, бесіда проблемно-пошукового характеру, діалог, обговорення в групі)
- наочні: пояснювально-ілюстративний; презентації; використання навчального обладнання, матеріалів;
- практичні (робота з навчально-методичною літературою, проектування педагогічної технології, виконання практичних завдань самостійної роботи);

Методи стимулювання і мотивації навчання: проблемно-пошукові методи; навчальні дискусії; аналіз проблемних ситуацій;

Система контролю та оцінювання

Методи контролю і самоконтролю у навчанні: усний/письмовий контроль; оперативний контроль; самоконтроль;

Форми організації навчальної роботи

- загальні (групові/індивідуальні, аудиторні/поза аудиторні);
- конкретні (лекції, практичні заняття, індивідуальна/групова консультація, виконання самостійних / індивідуальних дослідницьких завдань)

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких форм і засобів діагностики, як оцінювання практичних і самостійних робіт, тестування, оцінювання індивідуальних завдань, письмове й усне опитування. *Форма поточного контролю – усна чи письмова (тестування, контрольна робота, лабораторна робота, відповідь студента та ін.*

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Поточний контроль проводиться під час проведення практичних занять і самостійної роботи та має на меті перевірку теоретичних знань та рівня підготовленості студента до виконання конкретного прикладного завдання. Підсумковий модульний контроль проводиться з метою оцінки й узагальнення результатів навчання на завершальному модульному етапі.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності та за виконані ІНДЗ. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент за модульне тестування (оцінювання засвоєння лекційного та самостійно опрацьованого матеріалу), виконання практичних робіт, виконання ІНДЗ – у сумі становить 100 балів.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблицях.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання <i>аудиторна та самостійна робота</i>														Кількість балів (екзамен)	І Н Д	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							10		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	КР	T7	T8	T9	T10	T11	T12	КР			
						5										

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів, КР – контрольна робота

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Дайте визначення поняття «наука» та охарактеризуйте її основні функції.
2. Яка роль науки в розвитку суспільства та освіти?
3. Розкрийте основні етапи розвитку освіти й науки у світі та в Україні.
4. Що таке науково-дослідницька діяльність і які її основні види?
5. Охарактеризуйте рівні наукових досліджень.
6. Назвіть та охарактеризуйте основні методи наукових досліджень.
7. Які етапи проходить наукове дослідження?
8. Що таке об'єкт, предмет, мета, завдання дослідження?
9. Як організовується науково-дослідна робота студентів?
10. Які вимоги до вибору напрямку та теми дослідження?
11. Охарактеризуйте етапи проведення студентського наукового дослідження.
12. Що таке календарний план виконання дослідження і як його складати?
13. Які структурні елементи має наукова робота?
14. У чому полягають особливості технічного оформлення кваліфікаційних робіт?
15. Які правила систематизації та оформлення результатів досліджень?
16. Як готуються таблиці, рисунки, додатки у науковій роботі?
17. Які існують джерела інформації для наукових досліджень?
18. Як правильно оформлювати бібліографічні посилання?
19. Що таке академічна доброчесність?
20. Плагіат: визначення, основні види, шляхи запобігання.
21. Які існують вимоги до наукових публікацій?
22. Основні принципи статистичної обробки результатів досліджень.
23. Які методи найчастіше використовуються для кількісного та якісного аналізу?
24. Як інтерпретуються результати експериментальних досліджень?
25. Які вимоги до складання наукової доповіді?
26. Як правильно написати й оформити наукову статтю?
27. Які особливості підготовки до публічного захисту наукової роботи?
28. Які основні етапи захисту наукової роботи?

Зарахування результатів неформальної освіти

Результати навчання, здобуті студентами в умовах **неформальної освіти**, можуть бути зараховані в межах опанування дисципліни «Основи наукових досліджень» за умови документального підтвердження.

До таких результатів належать:

- участь у студентських наукових гуртках, школах молодого дослідника, літніх наукових школах;

- участь у конференціях (з доповіддю чи публікацією тез);
- наявність публікацій у студентських або фахових виданнях;
- проходження онлайн-курсів (Coursera, Prometheus, EdEra, FutureLearn тощо), пов'язаних із тематикою дисципліни (наука, методологія досліджень, академічна доброчесність, наукове письмо, статистика, освітні дослідження тощо);
- участь у наукових конкурсах, олімпіадах, грантових чи проєктних ініціативах.

Порядок зарахування:

1. Студент подає до кафедри заяву із доданням підтверджувальних документів (сертифікат, довідка, копія публікації тощо).

2. Кафедра розглядає документи та приймає рішення про можливість і обсяг зарахування.

3. Результати неформальної освіти можуть:

- замінити виконання окремих індивідуальних завдань;
- зараховуватися як бали за певні модулі (але не більше ___% від підсумкової оцінки, наприклад 30%);
- бути підставою для автоматичного зарахування заліку (якщо обсяг і якість здобутих результатів відповідають навчальним результатам дисципліни).

Вид неформальної освіти	Максимальна кількість балів
Участь у конференції (тези/доповідь)	10 балів
Публікація статті	15 балів
Сертифікат онлайн-курсу (не менше 30 год)	10 балів
Участь у науковому гуртку/школі	5 балів

Рекомендована література:

Основна

1. Грищенко І.М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. К., 2001. 185 с.
2. Огурцов А.Н. Основы научных исследований: Уч.-метод. пособие. Харьков, 2008. 168 с.
3. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. основи наукових досліджень: Навч. пос. Львів: Ромус-Поліграф, 2002. 128 с.
4. Методичні рекомендації з виконання, оформлення та захисту кваліфікаційних (магістерських) робіт для студентів спеціальності 014 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» / Укладачі: І.І. Чорней, О.В. Решетюк. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2018. 43 с.
5. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. К: Центр учб. літ-ри, 2007. 254 с.
6. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. К.: Слово, 2004. 240 с.
7. Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2012. 320 с.

Допоміжна:

1. Волгін С.О., Гнатуш С.О., Манько В.В. Оформлення курсових і дипломних робіт: Методичні вказівки для студентів біологічного факультету. Львів, 2003. 40 с.
2. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник. К.: Кондор, 2006. 206 с.
3. Методы исследований и организация эксперимента. / под ред. К.П. Власова. Харьков: Издательство Гуманитарный центр, 2002. 255 с.
4. Плагіат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання: метод. посіб. / за ред. Н.В. Стукало. Дніпропетровськ: ДНУ імені Олеса Гончара, 2013. 44 с.
5. Право інтелектуальної власності: акад. курс: підруч. для студ. вищих навч. закладів / О.П. Орлюк, Г.О. Андрощук, О.Б. Бутнік-Сіверський та ін.; за ред. О.П. Орлюк, О.Д. Святоцького. К.: Вид. дім «Ін Юре», 2007. 696 с.
6. Публікації науковців Інституту ботаніки імені М. Г. Холодного НАН України за 2005-2010 роки (електронне видання) / Відп. ред. Г.М. Музичук, М.В. Шевера, укладач Т.В. Олійник. К.: Інститут ботаніки НАН України, 2011. 368 с.
7. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. К.: Академвидав, 2004. 208 с.
8. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» №1977-ХІІ зі змінами від 19 грудня 2006 р.
9. Кодекс наукової етики (Проект). К.: Українська федерація вчених; Центр досліджень науково-технічного потенціалу ім. Г.М. Доброва НАН України, 2005. 8 с. www.semynozhenko.net/ufv/files

Інформаційні ресурси

1. Програма із дисципліни «Основи наукових досліджень».
2. Бібліотека кафедри ботаніки, лісового і садово-паркового господарства Чернівецького національного університету, Бібліотека ЧНУ.
3. Тестові завдання (внутрішній сайт ЧНУ). URL : <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1245>
4. Офіційний сайт бази українського законодавства в Інтернет. URL : www.lawukraine.com.
5. Anti-Plagiarism. URL : http://ikc2.tup.km.ua/index_ua.shtml.
6. Плагіат і авторське право в історії. URL : <http://kasner.kiev.ua/plagiat-i-avtorske-pravo-v-istorii/>.
7. Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти : Лист МОН від 24.10.2017. URL : <http://old.mon.gov.ua/files/normative/2017-10-26/8150/565.pdf>.
8. Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) URL : http://lib.znau.edu.ua/jirbis2/images/phocagallery/2017/Pryklady_DSTU_8302_2015.pdf

9. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: DSpace. URL : ela.kpi.ua/handle/123456789/16051.
10. Стили оформлення бібліографічних посилань для міжнародних публікацій. Ч. 1. URL : www.library.ukma.edu.ua/.../Styli_oformlennya_bibliorafichnykh.
11. Українські наукові журнали: Головна. URL : usj.org.ua/.
12. Офіційний сайт електронної бібліотеки. URL : www.lib.com.ua.
13. Офіційний сайт урядового порталу Кабінету Міністрів України. URL : www.kmu.gov.ua
14. <https://journals.nubip.edu.ua>
15. <https://nv.nltu.edu.ua/index.php/journal>
16. <http://forestry-forestmelioration.org.ua/index.php/journal>
17. <http://ibhb.chnu.edu.ua/biosystem>
18. <http://uk.wikipedia.org/wiki>; інші ресурси Інтернету...

Політика академічної доброчесності

Питання плагиату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWerz6_eTUFUBGv4o/view.

Положення про виявлення та запобігання плагиату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view
та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAykF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view